

Nationaal Coördinator
Terrorismebestrijding en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Departementaal vertrouwelijk
Situatiebeeld en Duiding COVID-19 (nr. 37)

**Kerneenheid
Analyse**

15 mei 2020 - geactualiseerd tot 09:00 uur

Actuele aandachtspunten

- Gefaseerde start van 1,5m-samenleving vindt brede steun, toch zorgen bij horeca, vakantieaanbieders en sportscholen.
- Discussie rondom "coronaboetes": vragen rondom willekeur bij opleggen en innen van boetes en het beroep hiertegen. Onduidelijkheid bij het opleggen van boetes leidt volgens advocaten tot vermindering van draagvlak voor maatregelen.
- Volgens een peiling van de Algemene Vereniging Schoolleiders (AVS) is de overgang van thuisonderwijs naar onderwijs op school op vrijwel alle scholen volgens het schoolprotocol verlopen. 97 procent van de schoolleiders kijkt met een positief gevoel terug op de eerste schooldagen.
- Creatieve aanpassingen door bedrijven en instanties voeden discussie over schijnveiligheid (sneltesten en 'coronaproof' vakanties)
- Zorgen bij OV-personeel ten aanzien van bescherming, capaciteit en handhaving bij opstarten van volledige dienstregeling per 1 juni.
- Er is nog steeds steun voor de coronamaatregelen van het kabinet, maar deze is wel afgenomen. Uit onderzoek door I&O steunt 75% van de bevolking de "intelligente lockdown", in vergelijking tot 91% één maand geleden.

SITUATIEBEELD

Maximaal controleren (volksgezondheid)

- De druk op IC's daalt onverminderd. Donderdag lagen op de IC's in Nederland ruim 400 COVID-19-patiënten. Dat is minder dan 639, waar de NVIC rekening mee houdt als gemiddelde voor de komende periode waarin een vaccin ontbreekt.
- Pathologen zien veel schade bij overleden coronapatiënten. Alleen al in de longen worden verschillende patronen van schade waargenomen.
- De rijksadviseur verpleegkundige zorg waarschuwt voor de huidige personeelstekorten in de zorg die het onmogelijk maken om zowel reguliere zorg als zorg voor COVID-19-patiënten te verlenen.
- Over mondkapjes hoeft vanaf 25 mei geen BTW meer betaald te worden. De overheid wil mondkapjes zo goedkoop mogelijk maken, omdat deze vanaf 1 juni verplicht worden in het openbaar vervoer.
- Interesse van grote farmaceuten in het door Erasmus MC en Utrecht MC ontdekte anti-lichaam.

Beeld sociale media

- Sport- en sociale media-influencer Arie Boomsma doet via sociale media een oproep om sportscholen voor 1 juni weer open te stellen. Boomsma schrijft dat sportscholen zelf testen kunnen uitvoeren en dat wetenschappelijke onderzoeken in buurlanden hebben geleid tot versoepeling van regels.

Continuïteit vitale processen en samenleving

- Boa's kijken uit naar de aangekondigde spoedwetgeving. Er wordt groot beroep op hen gedaan omdat maatregelen continue worden aangepast.
- Volgens een peiling van de Algemene Vereniging Schoolleiders (AVS) is de overgang van thuisonderwijs naar onderwijs op school op vrijwel alle scholen volgens het schoolprotocol verlopen. 97 procent van de schoolleiders kijkt met een positief gevoel terug op de eerste schooldagen. Wel maken leraren zich zorgen over de uitvoerbaarheid van de anderhalve meter afstand.
- Op 90% van de scholen waren niet alle leerlingen aanwezig; in totaal bleven 55.000 leerlingen thuis, aldus AVS. Schoolleiders maken zich zorgen over hun begeleiding en voortgang. Daarnaast maakt de onderwijsinspectie zich zorgen over de effecten van het afstandsonderwijs in de afgelopen periode.
- Met nieuwe stemprocedures en extra vergaderruimtes voor de fracties gaat de Tweede Kamer de komende dagen weer zo veel mogelijk aan de slag.
- Spoorwegvakbond VVMC stelt dat machinisten en conducteurs vrezen dat de treinen vanaf 1 juni voller zullen zijn dan de bezettingsnorm. De vraag is hoe handhaving moet gaan plaatsvinden.

DEPARTEMENTAAL VERTROUWELIJKBeeld sociale media

- Minister President Rutte deelt op sociale media nogmaals de oproep dat een volledige bezetting van het OV vanaf 1 juni nog niet mogelijk is ondanks dat de dienstregeling dan weer volledig zal zijn.

Zorg voor kwetsbare groepen

- Terwijl ziekenhuizen weer in staat zijn om meer reguliere zorg te verlenen, blijft de zorgvraag van niet-COVID-19 patiënten nog altijd achter. Specialisten vrezen dat de hierdoor ontstane gezondheidsschade voor deze groep groot is.

Beeld sociale media

- De Hartstichting meldt op sociale media dat tienduizenden hartpatiënten hartrevalidatie missen door COVID-19. De stichting roept daarom samen met Harteraad NL en de Nederlandse Vereniging voor Cardiologie om hartrevalidatie op afstand in te zetten.

Financieel-economische stabiliteit

- De economie is voor een groot deel tot stilstand gekomen, tonen CBS en CPB aan met nieuwe cijfers. Niet eerder is het aantal vacatures zo sterk afgenomen als in het eerste kwartaal van dit jaar. In het tweede kwartaal is het ondernemersvertrouwen met bijna veertig procent gedaald. Daarnaast is sinds het begin van de 'contactbeperkende maatregelen' het aantal gewerkte uren in Nederland 'historisch sterk gedaald'.
- CDA-kopstukken als minister De Jonge hebben van de CDA Business Club een brandbrief ontvangen. In de brief worden zij opgeroepen het thuiswerkadvies uiterlijk 1 juli weer in te trekken.
- Besluitvorming en berichtgeving over vouchers voor vliegtickets zorgen voor verwarring bij reizigers. TUI en Sunweb hekelen de 'tegenstrijdige uitspraken' van de overheid.
- Reisbrancheorganisatie ANVR brengt advies uit over de datum waarop reizen weer kunnen worden hervat, maar laat individuele reisorganisaties wel de keus om hier naar eigen inzicht van af te wijken. ANVR en TUI houden 18 juni aan, terwijl Sunweb kiest voor eind mei en Corendon voor 15 juni. Transavia houdt het op 3 juni.
- Brancheorganisatie Koninklijke Horeca Nederland (KHN) pleit voor een versoepeling van de 1,5 meter maatregel voor personen uit hetzelfde huishouden om de horeca meer lucht te geven bij een eventuele heropening begin juni.

Beeld sociale media

- KHN publiceerde op 11 mei het protocol 'Heropening Horeca' met richtlijnen voor de horeca tijdens de crisis. Op 14 mei publiceerde de KHN op haar website een FAQ waarin het antwoord geeft op de meest gestelde vragen die het deze week heeft ontvangen.

Caribisch deel van het Koninkrijk

- De minister van Economische Ontwikkeling van Curaçao heeft de staatssecretaris van Economische Zaken verzocht om toegang te krijgen tot het Europese herstellepakket voor derde landen.
- Het luchtruim van Bonaire blijft vanaf 14 mei vier weken langer dicht. Over het vliegverkeer tussen de eilanden is nog geen besluit genomen.
- Het verbod op passagiersvluchten naar Bonaire, Sint-Eustatius en Saba blijft van kracht tot 15 juni.

Internationale context

- De Duitse controles aan de Nederlandse grenzen worden vanaf dit weekend versoepeld. De controles op de grens met Luxemburg vervallen vanaf vrijdag. Grenscontroles met Frankrijk, Zwitserland en Oostenrijk blijven tot 15 juni (steekproefsgewijs) in stand.
- Zowel de Europese Commissie (EC) als de lidstaten doen pogingen om de Europese toerist tegemoet te komen en tegelijkertijd het grensverkeer binnen Schengen zoveel mogelijk te beteugelen.
- Maandag worden in België opnieuw maatregelen versoepeld. Onder strikte voorwaarden mogen contactberoepen weer worden uitgevoerd; ook kleine markten en sommige musea mogen weer open.
- In een open brief aan de VN schrijven 140 (oud-)wereldleiders dat regeringen en 'internationale partners' snel de garantie moeten geven dat een vaccin op grote schaal geproduceerd gaat worden en gratis beschikbaarheid gesteld wordt.

Beeld sociale media

- Chinese staatsmedia berichten op sociale media dat Chinese autoriteiten voornemens zijn om sancties in te stellen gericht tegen Amerikaanse overheidsfunctionarissen en bedrijven die actief zijn in China of goederen vanuit de VS naar China exporteren.
- Online volgen de nodige verontwaardigde en cynische reacties op het bericht dat Gretha Thunberg is toegevoegd aan het expertpanel over het coronavirus van de Amerikaanse tv-zender CNN.

Politiek en maatschappelijke onrust

- Steeds meer mensen die wegens samenscholing worden beboet, vechten dit juridisch aan, schrijft de Volkskrant. Dat komt mede doordat de noodverordeningen "niet altijd even duidelijk, voor meerdere interpretaties vatbaar en soms zelfs ogenschijnlijk tegenstrijdig" zijn. Dit leidt tot verwarring over regels en

DEPARTEMENTAAL VERTROUWELIJK

onbegrip bij burgers die opeens met een strafblad te maken krijgen. De indruk is dat regels regionaal verschillend worden uitgelegd door handhavers.

- Er is nog steeds steun voor de coronamaatregelen van het kabinet, maar deze is wel afgenomen. Uit onderzoek door I&O steunt 75% van de bevolking de "intelligente lockdown", in vergelijking tot 91% één maand geleden.

Beeld sociale media

- Hoewel COVID-19 nog steeds veruit het meest prominente onderwerp op sociale media is, verschuift de aandacht daar inmiddels in toenemende mate ook naar andere actuele onderwerpen.
- Er wordt op sociale media overwegend kritiek geuit op de uitspraken van de CEO van Corendon en het aanbieden van corona-testen. De testen bieden voornamelijk schijnveiligheid, is een veel terugkerende reactie. Anderen zien de uitspraken van de CEO vooral als een reclame stunt. Corendon is inmiddels gestopt met het aanbieden van de testen.
- De uitspraken van minister Ollongren dat Rusland de pandemie aangrijpt om verdeling te zaaien binnen Europa en in Nederland desinformatie verspreidt kan in reacties op sociale media op weinig bijval rekenen. Ollongren wordt zelf verweten desinformatie te verspreiden en Rusland onterecht als vijand van het Westen weg te zetten.
- Er zijn diverse demonstraties voor in de maand mei aangekondigd die (grotendeels) tegen corona(maatregelen) en de overheid gericht zijn. Organisatoren zijn ook bij de demonstratie van 5 mei jl. in Den Haag aanwezig geweest.

DUIDING**Discussie rondom "coronaboetes"**

- Vragen rondom willekeur bij opleggen en innen van boetes en het beroep hiertegen. Onduidelijkheid bij het opleggen leidt volgens advocaten tot vermindering van draagvlak.

Over het algemeen brede steun voor eerste versoepelingen, wel zorgen vanuit horeca, vakantieleveranciers en sportscholen

- De roep om langetermijnperspectief blijft, maar over het algemeen wordt goed omgegaan met de eerste versoepelingen.
- De horeca maakt zich met protocollen op voor een aangepaste opening, waarbij zorgen bestaan over het aanhouden van de 1,5m afstand. Wanneer ondernemingen eigenstandige protocollen hanteren leidt dat tot onduidelijkheid bij klanten en kan dit druk zetten op handhaving. Onduidelijkheid kan mogelijk het draagvlak voor maatregelen aantasten.
- De druk vanuit sportscholen om eerder open te gaan blijft onverminderd groot, waarbij nu ook een grote rol is weggelegd voor influencers. In combinatie met het openen van sportscholen in Europese landen, kan dit voeding geven aan maatschappelijk druk op het eerder openen van de sportscholen in Nederland.
- Zorgen om 1,5m capaciteit versus rendabel ondernemen. Er wordt een groot beroep gedaan op creativiteit van ondernemers om hun ondernemingen rendabel te houden.
- Het is een uitdaging om gehoor te geven aan de nieuwe boodschap "vermijd drukte" in combinatie met Hemelvaart en het Pinksterweekend. Mensen lijken zich goed aan de 1,5m te houden, ondanks de signaleerde drukte op straat.

Eigenstandige initiatieven van bedrijven en instanties staan op gespannen voet met adviezen van RIVM en kabinetsbeleid

- Creatieve aanpassingen door bedrijven en instanties voeden discussie over schijnveiligheid (sneltesten en 'coronaproof' vakanties).

Zorgen bij OV-personeel ten aanzien van bescherming, capaciteit en handhaving bij opstarten volledige dienstregeling

- De aangepaste capaciteit in het OV, in combinatie met de normalisering van de dienstregeling en het aanbreken van de zomer kan leiden tot overbezetting en handhavingsproblemen. Verplaatsing naar het wegverkeer waardoor de fileproblematiek kan terugkeren kan een mogelijk ander gevolg zijn.
- Daarbij bestaan onder OV-personeel grote zorgen over de handhaving en wordt een groot beroep gedaan op hun aanpassingsvermogen.

Terugdraaien versoepelingen kan leiden tot maatschappelijke onrust

- De huidige en aanstaande versoepeling van de coronamaatregelen (nu scholen, straks mogelijk horeca en OV) leiden tot een toename van contactmomenten tussen mensen. De komende weken moet blijken wat hier de gevolgen van zijn. Als het noodzakelijk geacht wordt om de versoepelingen (deels) los te laten of weer strengere maatregelen in te voeren kan dit leiden tot maatschappelijke onrust en mogelijk leiden tot kritiek op de timing van de versoepelingen.